41. SALZBURŠKI POGOVORI

»IZOBRAŽEVANJE V KULTURI – KULTURA IZOBRAŽEVANJA«

Utrinki s poti

V organizaciji Avstrijske zveze ljudskih visokih šol so letošnje poletje potekali pogovori na temo »Izobraževanje v kulturi – kultura izobraževanja«. Sodelovali so udeleženci iz osemnajstih držav, med njimi Japonci, Izraelci, Latvijci in Slovenci. Pogovori so potekali pod geslom: Kultura je orožje, ki ga moramo znati nositi.

V plenarnem delu, ki mu je zmeraj sledila dolga diskusija udeležencev z dokaj različnimi pogledi (razumljivo, saj je tako prišla do izraza njihova osebna kultura ali kultura okolja!), so predavatelji predstavili svoja razmišljanja o vlogi kulture v današnjem svetu, v posameznikovem življenju in družbi, pa tudi v njenem ekonomskem razvoju. Diskusija je bila tu več kot potrebna, saj dokončnih odgovorov na to temo zares ni.

Ob večerih so se udeleženci zbrali ob pogovorih, ki so se sprožili ob predavanjih – predstavitev posameznih držav, pa tudi njihovega izobraževanja odraslih. Del programa so bile tudi umetniške in izrazne dejavnosti pa obiski Salzburga in Muzeja na prostem, ki priključijo v spomin nekdanje načine življenja na podeželju. Skratka, Salzburški pogovori so bili v znamenju kulture, njene vloge v globalizaciji in razvijanju lokalne identitete hkrati.

Ni naključje, da so se organizatorji odločili za to temo. Če smo nekoč govorili o interkulturalnosti, danes razmišljamo o nečem, kar so udeleženci poimenovali transkulturalnost. O tistem, kar preživi v svetu, kar se ohrani v neki skupni kulturi, ki jo omogočajo sodobna tehnologija, potovanja, izmenjave. Udeleženci so razpravljali o »koncu geografskih omejitev kulture«, o tem, da človek pravzaprav ne more zares vedeti, kaj je njegova kultura in kaj je v njej izposojeno. V krizi izobilja, ki povečuje nasprotja med ljudmi, nasprotja med revnimi in bogatimi, so kultura, usposobljenost za kulturo, izobraževanje odraslih način premoščanja razkorakov. Spoznanje teh pogovorov je, da so lahko vprašanja vrednot, družbenih

načel, vloge kulture in usposobljenosti za kulturo v naših kulturnih okoljih zelo različna. Tako zelo, da bomo v teh tokovih globalizacije potrebovali kulturne tolmače. Tolmače konceptov, pojmov, ritualov, itd.

Salzburški pogovori so bili priložnost za izmenjavo mnenj, zamisli o tem, kaj je kultura, usposobljenost s kulturo in usposobljenost za pridobivanje kulture. Izobraževanje v kulturi in za kulturo vsekakor ni samo umetnost. H kulturnemu izobraževanju sodijo tudi programi, kakršne pripravlja Ljudska visoka šola v Lienzu, ki pri udeležencih razvija usposobljenost za javna občila. Marginalizirane skupine dobijo besedo na nacionalnem radijskem programu. Udeleženci govorijo o sebi ali se pogovarjajo s tistimi, ki so sicer na robu družbe. Radijske programe se učijo pripravljati že prej in sproti. Ali pa tisti programi, ki jih pripravljajo v Tel Avivu na občinskem radiu, ki je povsem v rokah ljudi. Morda tudi tisti, ki so jih pripravili na Ljudski univerzi v Hamburgu z naslovom »Hamburg od spodaj ali Hamburg ponoči«. Udeleženci se srečajo s službami, ki zanje skrbijo ponoči. Ogledajo si pekarnice, centralo taksijev, pošto, policijsko postajo, urgentno službo v kliničnem centru, diskoteko s tehno glasbo. Precej programov je namenjenih sodelovanju s pripadniki drugih kultur v soseskah.

Na Salzburških pogovorih so tekla tudi razmišljanja o odnosu med kulturo in državo. Govor je bil o neo-konservativizmu vlad. Nekdo je navedel Thomasa Hobbsa, ki pravi, da država, ki ne ve več, kako bi, postane avtoritarna. Avtoritarna na področjih, ki zadevajo človeka in družbo v njenem razvoju. V Salzburgu je bil govor tudi o tem, da gospodarstvo pritiska na kulturo in umetnost. Pri nas to slišimo drugače. Polde Bibič je v zborniku s Simpozija Kulturna politika v Sloveniji zapisal, da pravijo, da »je treba gospodarstvo zaščititi pred visokimi dajatvami, to pomeni zaščititi ga pred izobraževanjem, zdrav-

stvom in kulturo«. Ob tem se sprašuje, »koga bo v takšnih pogojih država sploh še zastopala?« Morda takšne državljane, ki »se bodo utapljali v neznanju, se dušili v utesnjenih duhovnih obzorjih?« Morda »kruljave brezzobe butce, ki bodo krevsali obloženi z orožjem, uporabiti pa ga ne bodo znali?« Bibič tu o kulturi razmišlja v sebi lastnem sočnem jeziku igralca. Vendar so tudi udeleženci Salzburških pogovorov ugotovili, da je kultura zdaj stvar ljudi bolj kot države, ki naj ji zgolj pomaga. Tudi na področju kulture namreč od

države pričakujemo, da se vede kot država blaginje in zanjo »skrbi«. Strinjali so se, da kulturna politika pravzaprav zavira razvoj kulture, ki raste iz ljudi. Spoznali pa so tudi, da kultura, če naj uporabim Bibičeve besede, zares pomaga nositi orožje. Kulturna usposobljenost ali usposobljenost s kulturo se tako kaže tudi v tem, da človek lahko posrka, sprejme novo tehnologijo in znanje. Vprašanje izobraževanja in vprašanje kulture pa je še, ali ju bo znal, zmogel in želel uporabljati.

Dušana Findeisen